

Ordforklaringer

SXR: Steroid og xenobiotisk reseptor (steroid and xenobiotic receptor). SXR er en ligandavhengig transkripsjonsfaktor som bidrar til å beskytte mot gallesyreindusert leverskade i dyremodeller. I studien ble åtte ulike varianter (polymorfismer) i genet undersøkt.

Endepunkt: Informasjon om hvordan det gikk med pasienten. I denne studien var endepunktene levertransplantasjon eller død.

Se oversikt over doktoravhandlinger i seksjonen Oss imellom på side 2904

Gener med betydning for leversykdom

HLA-antigener er av stor betydning ved primær skleroserende kolangitt, og defekte varianter av transkripsjonsfaktoren SXR kan bidra til utvikling av skrumplever.

Primær skleroserende kolangitt er en kronisk betennelsestilstand i gallegangene og leveren. Det finnes ingen effektiv behandling, og over tid utvikles skrumplever. Primær skleroserende kolangitt er den viktigste årsaken til levertransplantasjon i Norden. Sykdommen rammer ofte unge mennesker med ulcerøs kolitt. Tom Hemming Karlsen har undersøkt om sykdommene har felles genetiske risikofaktorer.

– Vi ser at det er andre genvarianter som disponerer for primær skleroserende kolangitt i kombinasjon med ulcerøs kolitt enn

Tom Hemming Karlsen. Foto Sidsel Normann-Hanssen

for ulcerøs kolitt alene. HLA-antigener er av stor betydning ved primær skleroserende kolangitt. Vi tror HLA-antigenene kan påvirke sykdomsrisikoen både ved å vise frem bestemte proteiner til immunsystemet og ved å regulere aktiviteten til ulike immunceller, sier Karlsen.

Et annet viktig gen er transkripsjonsfaktoren SXR, som styrer nedbrytningen av galle i leveren. Karlsen har studert ulike varianter av genet i materiale fra over 300 pasienter med primær skleroserende kolangitt med kjent endepunkt.

– Noen varianter ga et hissigere sykdomsforløp. Kanskje fordi de gir defekt SXR, slik at gallen som hoper seg opp i leveren ikke blir brutt ned på vanlig måte. På den måten kan kanskje SXR-genet kan være av betydning for utviklingen av skrumplever, sier han.

Karlsen forsvarte avhandlingen *On the genetic influence on disease susceptibility and disease progression in primary sclerosing cholangitis* for Ph.D.-graden 31.8. 2007.

Anne Forus
anneforu@online.no
Tidsskriftet

Meieriprodukter gir ikke økt risiko for hjerte- og karsykdommer

En ny doktoravhandling antyder at meieriprodukter ikke øker risikoen for å få hjerteinfarkt, men heller kan redusere den.

I sin doktoravhandling *Dairy products and myocardial infarction* undersøkte Anne Sofie Biong kostholdet til omtrent 100 hjerteinfarktpasienter og like mange friske kontrollpersoner. Resultatene viste at de friske hadde høyere inntak av melkefett og meieriprodukter. Dette står i strid med gjengse oppfatninger om effekten av inntak av melkefett.

– Det spesielle var at de friske hadde et høyere inntak av ost enn hjerteinfarktpasientene. Det var ingen forskjell på gruppene når det gjaldt andre meieriprodukter. Dette kan tyde på at ost inneholder beskyttende komponenter som eventuelt oppveier andre negative effekter av meieriprodukter med tanke på hjerteinfarkt, sier Biong.

Hun understreker at denne typen studie

ikke kan si noe sikkert om årsaksforhold, og at det var forskjellig livsstil til de to gruppene. Kontrollpersonene hadde en sunnere livsstil totalt sett, de røykte mindre og spiste mer frukt og grønnsaker.

Et kontrollert kostforsøk med friske mennesker der halvparten fikk mye ost og den andre halvparten mye smør, viste at ost ikke er like kolesteroløkende som smør når mengden melkefett var den samme.

Biong, som er ansatt i TINE, konkluderer derfor med at hvis man har et sunt kosthold, er det rom for en viss mengde meieriprodukter – også fete oster. Hun disputerte for dr.philos.-graden 20.6. 2007.

Oda Riska
oda.riska@legeforeningen.no
Tidsskriftet

Tips oss gjerne om doktoravhandlinger på tidsskriftet@legeforeningen.no

www.tidsskriftet.no/doktoravhandlinger